

Obsah

Předmluva	13
Předmluva překladatelky	14

Část I. Základní poznatky o traumatu a poruchách, které vznikají následkem traumatické události

1. Definice psychického traumatu	17
1.1 Úvod a definice pojmu	17
1.2 Traumatické zážitky	17
1.3 Historický exkurz	20
1.4 Traumatizace v různých klasifikačních systémech	22
1.5 Závěr	22
2. Následky traumatu na úrovni tělesné a úrovni chování	25
2.1 Úvod	25
2.2 Zpracování na tělesné úrovni	25
2.3 Zpracování na úrovni chování	31
2.4 Závěr	32
3. Dlouhodobé následky traumatu: ochranné a rizikové faktory	34
3.1 Dlouhodobé následky traumatizace	34
3.2 Rizikové faktory	36
3.3 Ochranné faktory	37
3.4 Závěr	39
4. Anamnéza zohledňující trauma	40
4.1 Úvod	40
4.2 Předpoklady terapeuta či intervenanta	41
4.3 Elementy terapie zohledňující trauma	42
4.4 Komunikační principy rozhovoru zohledňujícího trauma	45
4.5 Péče o osoby zasažené traumatem jako úkol sítě služeb	45
4.6 Týmová péče o osoby zasažené traumatem	45
4.7 Závěr	46

Část II. Psychické důsledky traumatického zážitku

5. Akutní traumatizace a akutní stresová reakce	51
5.1 Úvod	51
5.2 Klinický obraz	51
5.3 Diagnostika a anamnéza	53
5.4 Terapie	57
6. Posttraumatická stresová porucha	69
6.1 Klinický obraz	69
6.2 Diagnostika a anamnéza	71
6.3 Terapie	75
6.4 Závěr	94
7. Prolongované truchlení	97
7.1 Úvod	97
7.2 Definice	97
7.3 Prevalence	99
7.4 Diagnostika	100

7.5 Komorbidita	101
7.6 Terapie	101
7.7 Závěr	103
8. Porucha přízpůsobení	105
8.1 Úvod	105
8.2 Epidemiologie	107
8.3 Nový diagnostický koncept	107
8.4 Doporučené intervence	108
8.5 Závěr	109
9. Další poruchy zapříčiněné traumatem a jejich komorbidity	111
9.1 Depresivní poruchy	111
9.2 Úzkostná porucha	117
9.3 Somatoformní poruchy	124
9.4 Závislosti	131
9.5 Psychóza	137
9.6 Disociace	144
9.7 Hraniční porucha osobnosti	151
9.8 Komplexní posttraumatická stresová porucha	158

Část III. Terapeutické uspořádání

10. Ambulantní traumaspecifická terapie	173
10.1 Úvod	173
10.2 Cesty k péči	173
10.3 Závěr	175
11. Stacionární péče zaměřená na trauma	176
11.1 Úvod	176
11.2 Stacionární psychiatrická a psychosomatická akutní péče	176
11.3 Stacionární psychoterapeutická (psychosomatická) krizová intervence	177
11.4 Stacionární psychoterapeutická (psychosomatická) terapie zaměřená na trauma	177
11.5 Stacionární intervalová terapie	178
11.6 Závěr	179
12. Terapeutické formy podpořené informačními technologiemi	181
12.1 Přehled terapeutických přístupů podpořených informačními technologiemi	181
12.2 Účinnost postupů využívajících informační technologie	181
12.3 Možnosti použití	182
12.4 Internetová terapie psaním u posttraumatické stresové poruchy	183
12.5 Mobile Health – mobilní aplikace pro duševní zdraví	185
12.6 Závěr	185
13. Adjuvantní postupy	187
13.1 Úvod	187
13.2 Meditace	188
13.3 Akupunktura	189
13.4 Arteterapie	189
13.5 Muzikoterapie	190
13.6 Práce s tělem	190
13.7 Závěr	191
14. Rehabilitace	193
14.1 Definice	193
14.2 Vstupní podmínky	194
14.3 Možnosti a hranice rehabilitace v terapii traumatu	194
14.4 Vhodné načasování v terapii traumatu	195
14.5 Závěr	196

15. Propojení služeb	197
15.1 Úvod	197
15.2 Intervenční síť vztažená k jednotlivému případu	197
15.3 Na jednotlivém případě nezávislá mezioborová síť	199
15.4 Závěr	200

Část IV. Traumatizovaní pacienti v různých medicínských kontextech

16. Traumatizované ženy v kontextu těhotenství a porodu	205
16.1 Úvod	205
16.2 Násilí v kontextu těhotenství	206
16.3 Porod jako trauma	206
16.4 Diagnostika a terapie	210
16.5 Závěr	214
17. Traumatizovaní pacienti v ordinaci zubaře	216
17.1 Jak poznat traumatizovaného pacienta	216
17.2 Strach z ošetření zubařem	217
17.3 Závěr	223
18. Praktický lékař a pacientka traumatizovaná násilím	224
18.1 Úvod	224
18.2 Rozsah a následky násilí na ženách	224
18.3 Praktický lékař jako nízkoprahové místo podpory	226
18.4 První pomoc při násilí ve vztahu a při sexuálním zneužití, resp. znásilnění	229
18.5 Závěr	234
19. Pacienti s traumatem po intenzivní medicínské péči	236
19.1 Úvod	236
19.2 Diagnostika	237
19.3 Terapie	239
19.4 Závěr	242
20. Somatické onemocnění jako potenciální trauma	244
20.1 Úvod	244
20.2 Reakce na závažný stres: Prevalence a diagnostika	245
20.3 Prediktory	247
20.4 Průběh	247
20.5 Traumatizující nemoci	248
20.6 Příbuzní vážně nemocných osob	250
20.7 Terapie	250
20.8 Závěr	251

Část V. Interkulturní aspekty v psychotraumatologii

21. Trauma v kontextu migrace a uprchlictví	257
21.1 Úvod	257
21.2 Prevalence posttraumatické stresové poruchy migrantů a uprchlíků	259
21.3 Terapie posttraumatické stresové poruchy u uprchlíků	259
21.4 Závěr	261
22. Kulturní citlivost v terapii	264
22.1 Nutnost kulturní citlivosti	264
22.2 Terapeutický vztah, přenos a protipřenos	264
22.3 Psychoterapeutická péče o uprchlíky	266
22.4 Závěr	267
23. Zvláštnosti vedení rozhovoru prostřednictvím tlumočníka	269
23.1 Úhrada služby	269
23.2 Jak vyhledat tlumočníka	270

23.3 Psychoterapeutická péče s tlumočníkem	270
23.4 Závěr	271

Část VI. Traumatizovaní pacienti v různých sociálních kontextech

24. Trauma a rodina	275
24.1 Úvod	275
24.2 Epidemiologie	276
24.3 Traumatizované osoby jako rodiče	276
24.4 Terapie	280
24.5 Závěr	281
25. Trauma a stáří	283
25.1 Úvod	283
25.2 Posttraumatická stresová porucha ve vyšším věku	283
25.3 Klinické projevy a diagnostika	285
25.4 Terapie PTSP ve stáří	287
25.5 Závěr	289
26. Trauma a dětství	291
26.1 Klinický obraz	291
26.2 Epidemiologie	292
26.3 Diagnostika	292
26.4 Kognitivní model	293
26.5 Terapie	294
26.6 Závěr	297
27. Trauma a povolání	299
27.1 Úvod	299
27.2 Epidemiologie	299
27.3 Rizika a zdroje	299
27.4 Prevence a rehabilitace	301
27.5 Závěr	305
28. Trauma a vojenská služba	307
28.1 Specifika psychotraumatologie ve vojenském kontextu	307
28.2 Prevence rozvoje psychických poruch u vojáků	309
28.3 Terapie psychických poruch u vojáků	311
28.4 Odškodnění a posouzení stavu v případě poruch, které jsou následkem traumatu	313
28.5 Závěr	314
29. Trauma a zdravotní postižení	316
29.1 Úvod	316
29.2 Citlivost k traumatu u osob se zdravotním postižením	316
29.3 Stigmatizace obětí	317
29.4 Vývojové aspekty	318
29.5 Základní porozumění a principy terapie	319
29.6 Osoby s tělesným a smyslovým postižením	319
29.7 Osoby se sníženou inteligencí	321
29.8 Osoby s kombinovaným postižením	324
29.9 Závěr	324
30. Trauma a právo	326
30.1 Úvod	326
30.2 Trauma v trestním řízení	327
30.3 Terapeut a terapie během trestního řízení	332
30.4 Znalecké posudky	334
30.5 Odškodnění obětí	336
30.6 Závěr	337

31. Znalecká činnost v případech traumatizovaných osob	340
31.1 Úvod	340
31.2 Relevantní právní oblasti a zadání posudků	340
31.3 Fáze znaleckého posudku	342
31.4 Nároky na kvalifikaci znalce	347

Část VII. Návazná péče o traumatizované pacienty

32. Specializované poradny	351
32.1 Úvod	351
32.2 Poradenství v krizových situacích, krizová centra	352
32.3 Poradenství pro oběti trestných činů	353
32.4 Poradenství během truchlení, doprovázení při truchlení	354
32.5 Poradenství pro traumatizované uprchlíky, resp. oběti mučení	355
32.6 Poradny pro případy domácího a sexuálního násilí	355
32.7 Další skupiny obětí	356
32.8 Sociálně-psychiatrické služby	357
32.9 Poradny pro závislosti	357
32.10 Poradenství pro pachatele	358
32.11 Závěr	358
33. Psychosociální služby v průběhu trestního řízení	359
33.1 Úvod	359
33.2 Oběť a trestní řízení	359
33.3 Psychosociální služby v průběhu trestního řízení	362
33.4 Závěr	364
34. Svépomocné skupiny	367
34.1 Úvod	367
34.2 Příklad svépomocné skupiny pro oběti sexuálního násilí	368
34.3 Závěr	371
35. Peněžitá pomoc obětem ze strany státu	372
35.1 Kdo má právo žádat o peněžitou pomoc	372
35.2 Výše peněžité pomoci	373
35.3 Předpoklady pro poskytnutí peněžité pomoci ze strany státu	373
35.4 Závěr	375
36. Jak najít terapeuta zaměřeného na trauma	376
36.1 Úvod	376
36.2 Psychoterapeuti	376
36.3 Psychoterapeuti s dodatečnou kvalifikací v psychotraumatologii	378
36.4 Závěr	379
37. Literatura pro traumatizované osoby a užitečné internetové stránky	380
37.1 Úvod	380
37.2 Funkce	380
37.3 Vedlejší účinky	381
37.4 Závěr	383

Část VIII. Nároky na profesionály

38. Poškození klienta v psychoterapii překročením hranic a selháním empatie	387
38.1 Úvod	387
38.2 Abstinence a karence (ochranná lhůta)	388
38.3 Traumatizovaní pacienti jako zvláště riziková skupina pro reviktimizaci	390
38.4 Jak se vyhnout nechtěnému poškození a porušení hranic pacienta	392
38.5 Závěr	394

39. Psychohygienu	395
39.1 Úvod	395
39.2 Empatie a soucit	395
39.3 Kontakt s pacientem	396
39.4 Obecné uspořádaní pracovních aktivit	399
39.5 Shrnutí	402
39.6 Závěr	402

Část IX. Příloha

40. Diagnostické nástroje	407
Rejstřík	423